

**МОНГОЛ УЛСЫН НЭГДСЭН ТӨСВИЙН 2027 ОНЫ ТӨСВИЙН ХҮРЭЭНИЙ
МЭДЭГДЭЛ, 2028-2029 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨӨЛЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ТӨСӨЛТЭЙ ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛҮҮДИЙН АНХНЫ
ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙГ ЯВУУЛСАН ТАЛААРХ ТӨСВИЙН БОЛОН ЭДИЙН
ЗАСГИЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2026 оны 05 дугаар
сарын 19-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч: Улсын Их Хурлын гишүүн Р.Батболд

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Засгийн газраас 2026 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдөр Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2027 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2028-2029 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулийн төсөлтэй хамт Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийн хэлэлцэх эсэх хэлэлцүүлгийг Улсын Их Хурлын 2026 оны 05 дугаар сарын 14-ний өдрийн нэгдсэн хуралдаанаар хийж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороонд шилжүүлсэн.

Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хороо 2026 оны 05 дугаар сарын 19-ний өдрийн хамтарсан хуралдаанаараа дээрх хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасны дагуу явуулж, хуулийн төслийг зүйл бүрээр нь хэлэлцлээ.

Байнгын хороодын хамтарсан хуралдаанаар хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үеэр Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Уянгахишиг Төсвийн тогтвортой байдлын зөвлөлөөс өгсөн дүгнэлт, зөвлөмжийг хэрэгжүүлдэг байх нь зүйтэй талаар дурдаж, нэмэгдсэн өртгийн албан татварын буцаан олголтыг хүчингүй болгож байгаа үндэслэл, тооцооллын талаар, Засгийн газраас Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн татвартай холбоотой хуулийн төслүүд батлагдсанаар төсөвт үзүүлэх нөлөөллийн талаар, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн засаглалыг сайжруулах замаар төсвийн орлогыг нэмэгдүүлэх боломжтой эсэх, Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Булгантуяа 2026 оны төсвийн төслийг боловсруулан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхдээ инфляцтай уялдуулан тэтгэвэр, тэтгэмж болон төрийн албан хаагчдын цалинг нэмэгдүүлэх боломжтой байсан бөгөөд улсын төсөвт 2.0 их наяд төгрөгийн төсөвт өртөгтэй шинээр хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээнүүдийг нэмж баталсан талаар дурдаж, үүнтэй холбоотойгоор мөнгөний бодлогын орон зай байгаа эсэх, мөн зээлийн хүүгийн түвшин болон эдийн засгийн бусад үзүүлэлтүүд хэрхэн өөрчлөгдсөн талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Жавхлан төсөвт тодотгол хийх нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дэмжиж байгаагаа илэрхийлж, 2025 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн үзэл баримтлалын хүрээнд хэрэгжүүлэх бодлогыг хэвээр хадгалан, харин хуулийн хүчин төгөлдөр мөрдөх хугацааг хойшлуулах боломжтой эсэх, мөн Засгийн газрын өрийн хэмжээний дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувийг 45 хувьд барих боломжтой эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн

Х.Ганхуяг Засгийн газраас төсвийн тодотголыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх эсэх, төсвийн тодотголын төслийг дагалдуулан Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дахин өргөн мэдүүлэх боломжтой эсэх, Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Ганбаатар Боловсролын яамны алдаатай бодлогын нөлөөгөөр төсөвт ачаалал үүсгэж байгааг дурдаж, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн өмч хувьчлалын асуудлыг Улсын Их Хуралд дахин өргөн мэдүүлэх эсэх, Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Очирбат иргэдийн цалин, нэг хүнд ногдох бодит орлогыг өсгөх, урсгал зардлын өсөлтийг бууруулах, аж ахуйн нэгжүүдийг дэмжихэд чиглэсэн хөгжлийн бодлого болон алдагдалгүй төсвийг баталдаг болох нь зүйтэй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Түвшин нэмэгдсэн өртгийн албан татварын буцаан олголт нь бага орлоготой иргэдийг дэмжихэд чиглэсэн бодлого болохыг дурдаж, төсвийн урсгал зардал, ялангуяа үр ашиггүй зардлуудыг бууруулах боломжтой эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Даваасүрэн төсвийн тодотгол хийх нь зүйтэй, мөн Засгийн газрын өрийг нэмэгдүүлэх, өрийн дарамтад орохгүй байх зээлийг авсан эсэхэд хяналт тавьдаг байх нь зүйтэй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Батжаргал төсвийн тодотгол хийхийг дэмжиж байгаагаа илэрхийлж, төсвийн тодотгол хийхэд холбогдох хуульд заасан тодорхой нөхцөлүүд бүрдсэн эсэх талаар асуулт асууж, хариулт авлаа.

Дээрх хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үеэр Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Наранбаатар хуулийн төслийг хууль санаачлагчид нь буцаах, үүнтэй уялдуулан Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2027 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2028-2029 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулийн төслийн гурав дахь хэлэлцүүлгийг явуулах үед Монгол Улсын Их Хурлаас 2025 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төслийг Байнгын хорооноос санаачлан боловсруулж хэлэлцүүлэх талаар зарчмын зөрүүтэй санал гаргасан бөгөөд уг саналаар санал хураалт явуулахад хуралдаанд оролцсон гишүүдийн 45.5 хувь буюу олонх дэмжээгүй болно.

Мөн хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн М.Мандхай Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.1 дэх заалтыг “энэ хуулийн 15.3-т заасан нөхцөл, шаардлага хангасан албан татвар төлөгчийн тухайн улиралд албан татвар суутган төлөгчтэй хийсэн худалдан авалтад төлсөн албан татварын 20 хүртэл хувийг буцаан олгох бөгөөд иргэний дотоодод үйлдвэрлэсэн хүнсний бүтээгдэхүүний худалдан авалтад төлсөн албан татварыг 100 хүртэл хувийг буцаан олгох. Өргөн хэрэглээний хүнсний барааны жагсаалт, хэрэгжүүлэх хугацаа, тайлагнах журмыг Засгийн газар батална” гэж өөрчлөх зарчмын зөрүүтэй санал гаргаж, уг саналаар санал хураалт явуулахад хуралдаанд оролцсон гишүүдийн 33.3 хувь буюу олонх дэмжээгүй болно.

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Наранбаатар хуулийн төсөлд Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5 дахь хэсгийн "мэдэгдэл, түүний нэмэлт өөрчлөлтийг" гэснийг "мэдэгдлийг" гэж өөрчилсүгэй." Гэсэн агуулгатай 1 дүгээр зүйлийг нэмэх талаар зарчмын зөрүүтэй санал гаргаж, уг саналаар санал хураалт явуулахад хуралдаанд оролцсон гишүүдийн 44.1 хувь буюу олонх дэмжээгүй болно.

Мөн хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Наранбаатар хуулийн төслийн 1 дүгээр зүйлийн "7.5 дахь хэсгийн "түүний нэмэлт, өөрчлөлтийг", "төсвийн, тодотголын" гэснийг тус тус хассугай" гэснийг "7.5 дахь хэсгийн "төсөл, төсвийн тодотголын" гэснийг хассугай" гэж өөрчилж, мөн зүйлийн дугаарыг "2" гэж өөрчлөх талаар зарчмын зөрүүтэй санал гаргаж, уг саналаар санал хураалт явуулахад хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх буюу 41.2 хувь буюу олонх дэмжээгүй болно.

Хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хорооны хамтарсан хуралдаанаас гаргасан санал, дүгнэлт болон гишүүдээс гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллыг Та бүхэнд хүргүүлсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2027 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2028-2029 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Төсвийн болон Эдийн засгийн байнгын хорооны хамтарсан хуралдаанаас гаргасан санал, дүгнэлт болон зарчмын зөрүүтэй саналыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа.

